

**Danmarks Center for Vildlaks
Ikast-Brande Kommune
Orbicon A/S**

Planlægningsprojekt Karstoft Å

REFERAT AF WORKSHOP II

Møde dato 3. juni 2009 kl. 19-22
Referat dato 18. juni 2009
Sted Blåhøj Multihus

Deltagere **Fra Ikast-Brande Kommune:**
Erik Bråten
Lars Linneberg

Fra Orbicon A/S
Anne Schelde Damgaard (ASD)
Morten Hartvigsen (MOHA)

Fremmødte:
Ca. 25 lodsejere og andre interesserede fra lokalområdet.

Sag 1320900001
Referent MOHA

Baggrund

Som led i gennemførelse af et planlægningsprojekt for Karstoft Å, blev der den 3. juni 2009 afholdt workshop i Blåhøj Multihus. Workshoppen var den anden i en serie af tre planlagte workshops, hvor lodsejere og andre interesserede indbydes til at deltage i planlægningen af et natur- og miljøprojekt omkring Karstoft Å. Ca. 25 lodsejere og andre interesserede fra lokalområdet mødte op og deltog i workshoppen.

Dagsorden

Der var planlagt følgende dagsorden for mødet:

- 19.00 Velkomst v/ Erik Bråten, Ikast-Brande Kommune og Anne Damgaard, Orbicon*
- 19.10 Resultat af naturscreening v/ Per Nissen Grøn, Orbicon*
- 19.25 Miljøordninger og tilskudsmuligheder v/ Anne Damgaard, Orbicon*
- 19.35 Jordfordeling og erstatning v/ Morten Hartvigsen, Orbicon*
- 19.45 Indlæg fra lodsejergruppe v/ Kurt Påskesen*
- 19.55 Introduktion til arbejde i grupperne v/ Anne Damgaard, Orbicon*
- 20.00 Arbejde i grupperne + kaffe*
- 21.30 Opsamling*

Velkomst

Workshoppen blev indledt med velkomst v. Erik Bråten, Ikast-Brande Kommunes, der kort informerede om planlægningsprojektet, herunder at første projekt workshop blev holdt samme sted d. 5. Maj 2009. Der er nu oprettet en projekt hjemmeside på Ikast-Brande kommunes side: <http://www.karstofaa.ikast-brande.dk/site.aspx?LangRef=181>

Anne Damgaard, Orbicon, opsummerede resultaterne af første workshop.

Flere af de fremmødte gav udtryk for ønske om, at referatet fra dette møde i højere grad kom til at afspejle debatten på mødet, end det var tilfældet med referatet af første workshop.

En lodsejer spurgte til afgrænsningen af undersøgelsesområdet. Anne Damgaard svarede, at udgangspunktet for planlægningsprojektet er det undersøgelsesområde, der fremgår af ansøgningen Fødevarerhverv om støtte til gennemførelse af projektet. Det blev pointeret, at der endnu ikke er noget projektområde, da det er en del af planlægningen af projektet at afgrænse et evt. projektområde for et naturprojekt ved Karstoft Å.

Flere lodsejere spurgte til offentlighedens adgang til området efter gennemførelse af et projekt. Anne Damgaard forklarede, at forbedret offentlig adgang til området kan være en del af et projektforslag. Den mulighed er nævnt i ansøgningen til Fødevarerhverv om støtte til planlægningsprojektet. Men det blev understreget, at hverken kommune eller andre har konkrete planer i den retning. Det afhænger helt af, hvad et projektforslag kommer til at indeholde og af den enkelte lodsejers interesse i forhold til hans eller hendes arealer.

Resultat af naturscreening

Per Nissen Grøn, Orbicon, havde desværre meldt forfald til mødet samme eftermiddag. Derfor gav Anne Damgaard en kort orientering om de foreløbige resultater af den gennemførte naturscreening.

Den foreløbige konklusion på screeningen er, at der er meget fin natur i området, men at der også er nogle problematiske forhold, f.eks. problemer med udledning af okker til vandløbet. Naturværdierne vil kun blive forbedrede, hvis åen genslynges og vandstanden hæves.

Per Nissen Grøn, Orbicon, udarbejder en rapport på baggrund af sin undersøgelse i området. Den vil være tilgængelig på projekthjemmesiden i slutningen af juni. Det er meningen, at Per Grøn vil deltage i tredje projekt workshop og her præsentere undersøgelsens resultater.

Miljøordninger og tilskudsmuligheder

Anne Damgaard gennemgik eksisterende miljøordninger og tilskudsmuligheder, som den enkelte lodsejer kan søge under landdistriktsprogrammet.

Jordfordeling og erstatning

Morten Hartvigsen gennemgik, hvordan lodsejernes interesse kan varetages i forbindelse med gennemførelse af et projekt i området. Det blev pointeret, at det er frivilligt for lodsejerne, om de ønsker at deltage, men at der søges gennemført samlede løsninger i dialog med de berørte lodsejere. Hvis arealer og ejendomme taber i værdi som følge af

et naturprojekt, f.eks. fordi arealer bliver vådere og derved mister landbrugsmæssig værdi, så skal der indgås aftale med den enkelte lodsejer om erstatning.

Det er også en mulighed at gennemføre en jordfordeling i forbindelse med et projekt. Morten Hartvigsen viste eksempler fra andre naturprojekter, hvor jordfordeling har været anvendt til at imødekomme lodsejernes ønsker, f.eks. til fremskaffelse af erstatningsjord til de produktionslandbrug, der ikke kan undvære arealerne af hensyn til deres animalske produktion.

Der var en række spørgsmål fra de fremmødte i forbindelse med oplægget. Flere lodsejere savnede noget mere konkret om, hvad projektet går ud på (hvilke ændringer der påtænkes). Morten Hartvigsen og Anne Damgaard forklarede, at formålet med planlægningsprojektet er, at vi (de fremmødte) skal komme med gode ideer til indholdet af et naturprojekt ved Karstoft Å. Der er altså ikke noget projekt endnu, heller ikke i kommunens "skuffe".

En repræsentant for Dansk Sportsfisker Forbund opfordrede lodsejerne til at gå aktivt ind i planlægningen af et naturprojekt. Han nævnte muligheden for, at de vand- og naturplaner og efterfølgende handleplaner, der udarbejdes i henhold til EU's Vandramme- og Natura 2000 direktiver, kan ske at medføre, at der alligevel skal ske ændringer omkring åen. Nu kan der være mulighed for at skaffe finansiering til et naturprojekt, der måske vil betyde at lodsejerne stilles bedre, end det kan blive tilfældet, når handleplanerne skal gennemføres.

Per Winther, Jysk Landbrugsrådgivning, var grundlæggende enig i denne betragtning. Aktiv deltagelse i forbindelse med formulering og gennemførelse af et naturprojekt er en mulighed for lodsejerne til at få indflydelse på projektet. Han nævnte, at det er vigtigt, at der i tilfælde af gennemførelse af et projekt skaffes en bevilling til projektet, der sikrer, at lodsejerne, der måtte ønske det, kan få tilbudt engangserstatning, og ikke kun de generelle tilskudsordninger (se ovenfor). Per Winther opfordrede i øvrigt kommunen og Orbicon til at beregne følsomhed / usikkerhed på et evt. projektforslag.

En lodsejer spurgte, hvad man får i engangserstatning. Morten Hartvigsen fortalte, at det helt afhænger af, hvad arealerne mister i værdi som følge af projektet. Den maksimale erstatning er i det tilfælde, hvor et projekt tager gode omdriftsarealer ud af drift og ændrer dem til sø og sump, f.eks. hvis man nedlægger et pumpelag. Hvis et areal f.eks. har en værdi før projektet på 250.000 kr/ha, vil det måske efter projektet have en værdi på 50.000 kr/ha. I det tilfælde vil erstatningen altså være 200.000 kr/ha. Normalt taber arealerne ikke så meget i værdi. Somme tider taber de slet ikke i værdi, hvis de f.eks. allerede er sø og sump.

Indlæg fra lodsejergruppe

En gruppe af lodsejere i området havde forud for mødet anmodet om at måtte komme med et indlæg. Gruppens indlæg blev præsenteret af Kurt Påskesen, på vegne af 12 lodsejere i undersøgelsesområdet.

Lodsejergruppen foreslog, at de fremmødte lodsejere blive efter mødets afslutning og her stifter en lodsejergruppe, der kan repræsentere lodsejernes fælles interesser i forhold til et evt. naturprojekt i området.

De 12 lodsejere, der havde haft møde forud for aftenens workshop, havde en række spørgsmål til Ikast-Brande Kommune og Orbicon. Spørgsmålene blev af repræsentanterne for Ikast-Brande kommune og Orbicon søgt besvaret et af gangen. Andre af de fremmødte deltog i diskussionen i forbindelse med lodsejergruppens spørgsmål.

Lodsejergruppens udgangspunkt er:

- 1) Vandstanden må ikke hæves
- 2) Grøde skal slås
- 3) Ingen offentlig adgang
- 4) Ingen rydning af træer og buske

Spørgsmål og svar:

Spørgsmål # 1: Hvorfor er en konsulent fra landboforeningen og en eller flere fra lodsejergruppen ikke repræsenteret i projektorganisationen (Skjern Å sammenslutningen, Ikast-Brande Kommune, LAG Ikast-Brande, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Center for Vildlaks, Orbicon)?

Svar: Der er ikke nedsat nogen særlig projektorganisation fra kommunens eller andres side. De nævnte organisationer og institutioner er nævnt i ansøgninger som institutioner, der evt. kan bakke op omkring gennemførelse af et projekt. Planlægningsprojektet søges gennemført i dialog med lodsejerne og meget gerne deres konsulenter og repræsentanter. Det er hele formålet med forløbet med de tre workshops.

Spørgsmål # 2: Hvad er kriteriet for at sige nej til projektet (er det nok at én lodsejer siger nej)?

Svar: Formålet er at planlægge et projekt, der kan opnås enighed omkring. Deltagelse i gennemførelse af et projekt vil være frivilligt for lodsejerne. Den enkelte kan altså sige fra eller til for så vidt angår hans eller hendes ejendom.

Spørgsmål # 3: Hvornår kan projektet stoppes (skal alle forundersøgelser gennemføres hvis lodsejerne allerede nu siger nej)?

Svar: Der er modtaget bevilling fra Fødevarerministeriet (under landdistriktsprogrammet 2007-13) til gennemførelse af planlægningen af et naturprojekt. Det vil blive gennemført i dialog med lodsejerne og andre interesserede.

Spørgsmål # 4: Hvis vandstanden ikke må hæves, er projektet så u gennemførligt.

Svar: Igen, der er endnu ikke noget projekt, så det kan der ikke svares nærmere på, før der er planlagt et evt. projekt. Projektet kan bestå af en række delelementer, der ikke nødvendigvis er afhængige af hinanden.

Spørgsmål # 5: Skal hele projektområdet kategoriseres som vådområde med hævet vandstand?

Svar: Det afhænger helt af, hvilket projekt der evt. kan opnås enighed om (se svar på spørgsmål # 4).

Spørgsmål # 6: Initiativtagerne ønsker at skabe sammenhængende stiforbindelse og offentlig adgang i området. Sådanne krav findes ikke i projekter gennemført af virksomheden PrimeNature. Kan lodsejerne droppe nærværende projekt og i stedet få PrimeNature til at gennemføre projektet i overensstemmelse med lodsejernes ønsker?

Svar: Det er ikke nødvendigvis initiativtagernes ønske at der etableres stier og skabes offentlig adgang. Det er nævnt i ansøgningen om midler til planlægningsprojektet som et eksempel på tiltag, der evt. kan indgå i et naturprojekt. Hvad der konkret kommer til at indgå i et projekt er ikke bestemt på forhånd, men afhænger af dialogen med lods-

ejerne og de andre interessenter i området. Man kan sagtens gennemføre et naturprojekt uden at offentlighedens adgang til området forøges.

Spørgsmål # 7: Hvorfor er der ikke taget hensyn til kronvildtet i projektbeskrivelsen (der skal ske rydning og etableres offentlig adgang)?

Svar: Der er ikke noget projekt endnu og ikke nogen projektbeskrivelse. Der er, som nævnt under nogle af de andre svar, alene udarbejdet en ansøgning om midler til det igangværende planlægningsprojekt. Hensynet til kronvildtet skal naturligvis indgå i et naturprojekt i området. Dette sikres jo igen ved at indgå i dialog (bl.a. på de tre workshops) med lodsejere og andre interessenter.

Spørgsmål # 8: Hvorfor kan kommunens ønske om offentlig adgang, i strid med lodsejerne, ikke blot fjernes fra projektet, det er jo ikke et krav i andre projekter?

Svar: Kommunen har ikke noget specielt ønske om offentlig adgang, hvis lodsejerne ikke ønsker det.

Spørgsmål # 9: LAG'en har ambitioner om at gøre naturområder tilgængelige for alle. Planlægningsprojektet kan være grobund for at fostre eller videreudvikle følgeprojekter i forlængelse af naturprojektet. Hvilke følgeprojekter kan forventes?

Svar: LAG'en administreres en pose penge til lokale udviklingsinitiativer også finansieret af landdistriktsprogrammet. Det er op til lokale at søge om tilskud til konkrete projekter, så det er den enkelte ansøger, der afgør, hvilke følgeprojekter, der kan blive tale om. I forbindelse med andre naturprojekter har der på privat initiativ været følgeprojekter f.eks. omkring markedsføring af lokale produkter, bondegårdsferie og lignende.

Spørgsmål # 10: Det er en forudsætning for naturprojektets efterfølgende gennemførelse, at lodsejerne vil medvirke ved indgåelse af frivillige aftaler. Betyder det, at der laves individuelle aftaler eller ser man på helheden, f.eks. i forhold til offentlig adgang og kronvildtet?

Svar: Både – og. Ved planlægningen af projektet ser man i samarbejde med lodsejerne og andre interessenter på helheden. Efter afklaring af finansieringen af et naturprojekt indgås der individuelle aftaler med de enkelte lodsejere.

Spørgsmål # 11: For at undgå stærk fragmentering kunne større områder i umiddelbar nærhed af området ved Karstoft Å inddrages. Er det kommunens plan?

Svar: Kommunen har ingen plan, men vil gerne indgå i formuleringen af et plan og et projekt sammen med alle interesserede. I den forbindelse kunne det evt. komme på tale at foreslå konkrete tiltag, der ikke er begrænset af det undersøgelsesområde, der i øjeblikket arbejdes med.

Spørgsmål # 12: Der skal fjernes 100 kg N pr. ha i projektområdet. Hvilke konsekvenser får det for områderne udenfor projektområdet med hensyn til 1) den landbrugsmæssige anvendelse af jorden og 2) for ansøgninger om udvidelse af husdyrproduktion?

Svar: Det er ikke en forudsætning, at der skal fjernes en bestemt mængde N pr. ha. Det er kun tilfældet, hvis man vil søge tilskud til anlæg af vådområde(r) under landdistriktsprogrammet. Gennemførelse af et naturprojekt med hævet vandstand i projektområdet får ingen konsekvenser for landbrugsdriften udenfor projektområdet. Projektgrænsen fastlægges, så der ikke sker påvirkning af arealer udenfor projektområdet. Per Winther, Jysk Landbrugsrådgivning, kunne ikke se, at et naturprojekt ville få betydning for fremtidige ansøgninger om udvidelse af husdyrproduktion. Dette blev bekræftet af Erik Bråten, Ikast-Brande Kommune. Erik Bråten nævnte i øvrigt muligheden for, at

man kunne arrangere besøg ved et område, hvor der er gennemført naturprojekter, f.eks. ved Oddersbækken eller Omme Å.

Spørgsmål # 13: Det forventes, at gennemførelse af planlægningsprojektet i Karstoft Å-dalen vil føre til efterfølgende realisering af selv naturprojektet umiddelbart efter planlægningsprojektets afslutning. Hvad baseres forventningen på? Erstatningsjord skal skaffes? Hvad koster et fuldt projekt? Vandhandleplanen?

Svar: Formålet med at planlægge et projekt er naturligvis efterfølgende at søge projektet gennemført. Der findes forskellige finansieringskilder til gennemførelse af naturprojekter, f.eks. Miljømilliard II under Miljøministeriet, naturforvaltningsmidler, landdistriktprogrammet og kommunale midler. Skjern Å og Ringkøbing Fjord er højt prioriteret for indsatsen under miljømilliarden. Der er derfor en begrundet formodning om, at der kan være mulighed for at finansiere et projekt herfra. De andre nævnte finansieringskilder vil kunne supplere. Der gennemføres allerede i forbindelse med planlægningsprojektet en ejendomsmæssig forundersøgelse, hvor hver enkelt lodsejer besøges. Et af formålene hermed er at vurdere, hvor mange lodsejere, der ønsker erstatningsjord og hvor store arealer, der skal findes. Erstatningsjord kan så, f.eks. i forbindelse med gennemførelse af en jordfordeling i området, søges erhvervet i den første fase af gennemførelsen af projektet. Det er umulig på forhånd at vurdere, hvad projektet koster, da indhold og omfang jo endnu ikke er fastlagt.

Spørgsmål # 14: Hvilken garanti kan lodsejerne få for, at der ikke bliver lagt yderligere restriktioner på områder, der støder op til projektområdet, end de begrænsninger, der allerede gælder?

Svar: Se svar på spørgsmål # 12.

Ændring af aftenens program

Efter spørgsmålene fra lodsejergruppen og de tilhørende svar og diskussion var klokken ved at være 22, altså efter det forventede tidspunkt for afslutning af mødet. Arrangørerne af mødet – Ikast-Brande Kommune og Orbicon – besluttede derfor at udskyde de sidste punkter på dagsordenen til tredje workshop.

Næste møde og den fortsatte proces

Det var oprindeligt planen, at tredje og sidste workshop skulle afholdes den 30. juni. Det blev besluttet at udskyde denne til efter sommerferien. Mødet afholdes i stedet tirsdag d. 25. August kl. 19, også i Blåhøj Multihus. Også dette møde annonceres.

Som nævnt blev lodsejerne tilbage efter mødets afslutning for at danne en lodsejergruppe. Det blev aftalt, at gruppen vil mødes snarest og derefter kontakte Orbicon med henblik på at arrangere et møde mellem repræsentanter for lodsejerne og kommunen / Orbicon. Formålet hermed er at prøve at nå frem til nogle konkrete projektmuligheder, der kan drøftes og videre udvikles på den tredje workshop i august. Herefter er det meningen, at der vil blive gennemført et teknisk skitseprojekt på baggrund af forslaget til indhold af et naturprojekt. Endelig vil projektmulighederne blive drøftet med lodsejerne enkeltvis. Udskydelse af den tredje workshop fra juni til august vil betyde, at tidsplanen for projektet vil blive skubbet med omkring 2 måneder.